

บทที่ 7

สรุปและข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาเรื่อง สถานีวิทยุโทรทัศนแห่งประเทศไทย ช่อง 8 ลำปาง ในฐานะสื่อมวลชนส่วนภูมิภาคนี้ เป็นการศึกษาถึงลักษณะการดำเนินงานของสถานีวิทยุโทรทัศนแห่งประเทศไทย ช่อง 8 ลำปาง ในฐานะสื่อมวลชนส่วนภูมิภาค ช่วงเวลา 30 ปี ที่ผ่านมา สถานีวิทยุโทรทัศนแห่งประเทศไทย ช่อง 8 ลำปาง ในแต่ละยุคดังนี้ ยุคกองประชาสัมพันธ์เขต ลำปาง (พ.ศ.2505-2518) ยุคศูนย์ประชาสัมพันธ์เขต 2 ลำปาง (พ.ศ.2518-2529) ยุคศูนย์ประชาสัมพันธ์เขต 3 ลำปาง (พ.ศ.2529-2530) ปัจจัยที่มีบทบาทในการดำเนินงานของสถานีวิทยุโทรทัศนแห่งประเทศไทย ช่อง 8 ลำปาง ในฐานะสื่อมวลชนส่วนภูมิภาค และบทบาทของสถานีวิทยุโทรทัศนแห่งประเทศไทย ช่อง 8 ลำปาง ในฐานะสื่อมวลชนเพื่อชุมชนท้องถิ่น

การวิจัยครั้งนี้เพื่อให้ทราบถึงลักษณะการดำเนินงาน และกิจกรรมของสถานีวิทยุโทรทัศนแห่งประเทศไทย ช่อง 8 ลำปาง และเพื่อเป็นข้อมูลในการปรับปรุงการดำเนินงาน อีกทั้งเป็นแนวทางในการพัฒนาสื่อมวลชนในส่วนภูมิภาคต่อไป

ผลของการวิจัยสรุปได้ดังนี้

การดำเนินงานของสถานีวิทยุโทรทัศนแห่งประเทศไทย ช่อง 8 ลำปาง ในฐานะสื่อมวลชนส่วนภูมิภาค

สถานีวิทยุโทรทัศนแห่งประเทศไทยช่อง 8 ลำปาง มีเป้าหมายการก่อตั้งเพื่อเป็นกระบอกเสียงของรัฐบาล โดยเป็นเครื่องมือในการประชาสัมพันธ์ของรัฐบาล ให้ข่าวสารความรู้ข้อมูลต่าง ๆ ของรัฐบาลสถานีวิทยุโทรทัศนแห่งประเทศไทย ช่อง 8 ลำปาง ได้ดำเนินงานตามนโยบายของกรมประชาสัมพันธ์มากกว่า 30 ปี ในฐานะสื่อมวลชนส่วนภูมิภาค

การดำเนินงานของสถานีวิทยุโทรทัศนแห่งประเทศไทยช่อง 8 ลำปาง เป็นสถานีวิทยุโทรทัศนขึ้นอยู่กรมประชาสัมพันธ์ สำนักนายกรัฐมนตรี การบริหารงานอยู่ในความรับผิดชอบของกองประชาสัมพันธ์เขตลำปาง และเปลี่ยนชื่อเป็นศูนย์ประชาสัมพันธ์เขต 2 ลำปาง

และศูนย์ประชาสัมพันธ์เขต 3 ลำปาง ตามลำดับ ทั้งนี้ในการบริหารได้มีการเปลี่ยนแปลงไปตามนโยบายของกรมประชาสัมพันธ์ และผู้อำนวยการที่ดูแลการบริหารในแต่ละยุค ซึ่งโดยตำแหน่งของผู้อำนวยการมีหน้าที่ในการกำหนดนโยบายและควบคุมการดำเนินงานของสถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย ช่อง 8 ลำปาง และมีนายสถานีสถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย ช่อง 8 ลำปาง เป็นผู้ควบคุมการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ฝ่ายต่าง ๆ ให้ปฏิบัติตามนโยบายของกรมประชาสัมพันธ์

ในยุคกองประชาสัมพันธ์เขต ลำปาง สถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย ช่อง 8 ลำปาง เป็นผู้ดำเนินงานเกี่ยวกับการแพร่ภาพออกอากาศของสถานีเองทั้งหมดแต่ก็ดำเนินงานตามกฎหมายที่กำหนด โดยรับผิดชอบการแพร่ภาพออกอากาศครอบคลุมพื้นที่ในเขตภาคเหนือ 9 จังหวัด

จากการศึกษา การดำเนินงานในการแพร่ภาพออกอากาศของสถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย ช่อง 8 ลำปาง ในยุคกองประชาสัมพันธ์เขตลำปาง นั้น ได้ดำเนินการแพร่ภาพออกอากาศรายการที่มาจากส่วนกลางมากกว่ารายการท้องถิ่น คิดเป็นรายการที่มาจากส่วนกลางต่อเดือนร้อยละ 67.41 รายการท้องถิ่นเพียง ร้อยละ 32.59 แสดงให้เห็นว่าในการดำเนินงานของสถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทยช่อง 8 ลำปาง เป็นการทำงานในเชิงเป็นตัวถ่ายทอดข่าวสารจากส่วนกลางมายังส่วนภูมิภาค

ในยุคศูนย์ประชาสัมพันธ์เขต 2 ลำปาง สถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย ช่อง 8 ลำปาง ต้องดำเนินงานตามนโยบายกรมประชาสัมพันธ์ และระเบียบข้อบังคับ กฎหมายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานการแพร่ภาพออกอากาศของสถานีวิทยุโทรทัศน์ โดยรับผิดชอบในเขตพื้นที่ 14 จังหวัดภาคเหนือ ในยุคนี้มีการขยายสถานีโทรทัศน์ของส่วนกลางมาตั้งเครือข่ายยังส่วนภูมิภาคเขตภาคเหนือทำให้สถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย ช่อง 8 ลำปาง มีคู่แข่งขึ้น ซึ่งการดำเนินงานในการแพร่ภาพออกอากาศของสถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย ช่อง 8 ลำปาง อยู่ในสภาพของการแย่งชิงผู้ชมรายการ ในยุคนี้สถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย ช่อง 8 ลำปาง ไม่ได้ดำเนินงานโดยอิสระ เช่นในยุคที่ 1 แต่ต้องทำสัญญาเช่าเวลากับสถานีวิทยุโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 3

จากการศึกษาการดำเนินงานการแพร่ภาพออกอากาศ ของสถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทยช่อง 8 ลำปาง ในยุคศูนย์ประชาสัมพันธ์เขต 2 ลำปาง ได้แพร่ภาพออกอากาศรายการที่มาจากส่วนกลางมากกว่ารายการท้องถิ่นเช่นกัน คิดเป็นรายการที่มาจากส่วนกลางต่อเดือนร้อยละ 68.57 รายการท้องถิ่นเพียงร้อยละ 31.43 ทั้งนี้ รายการที่มาจาก

ส่วนกลาง ในยุคนี้จะเป็นรายการที่สถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสี ช่อง 3 เช่าเวลาเพื่อออกอากาศ ทำให้สถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย ช่อง 8 ลำปาง ดำเนินงานในฐานะเป็นเครือข่ายของสถานีวิทยุโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 3 โดยปริยาย

ในยุคศูนย์ประชาสัมพันธ์เขต 3 ลำปาง ในปี พ.ศ. 2531 สถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย ช่อง 11 ได้เกิดขึ้นมาเป็นสถานีแม่ข่ายของสถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย ช่อง 8 ลำปาง ได้มีการเปลี่ยนแปลงนโยบายด้านการแพร่ภาพออกอากาศ โดยถูกแบ่งเวลาสำหรับรายการเพื่อการศึกษา ส่วนรายการที่สถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย ช่อง 8 ลำปางสามารถแพร่ภาพออกอากาศรายการเองนั้น เป็นเวลาที่เหลือจากแผนผังรายการที่สถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย ช่อง 11 ส่งมาให้ในแต่ละเดือน

จากการศึกษาการดำเนินงานการแพร่ภาพออกอากาศ ของสถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย ช่อง 8 ลำปางในยุคศูนย์ประชาสัมพันธ์เขต 3 ลำปางนี้ ได้แพร่ภาพออกอากาศรายการที่ถ่ายทอดมาจากสถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย ช่อง 11 มากกว่ารายการของสถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย ช่อง 8 ลำปาง จัดแผนผังรายการเอง เช่นเดียวกับยุคอื่น ๆ คิดเป็นรายการที่ถ่ายทอดมาจากสถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย ช่อง 11 ต่อเดือนร้อยละ 82.48 คิดเป็นรายการที่สถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย ช่อง 8 ลำปาง จัดแผนผังรายการเอง 17.52 โดยแบ่งเป็นรายการที่ผลิตเองได้ร้อยละ 3.09 ผลิตร่วมกับหน่วยงานอื่นร้อยละ 5.66 และให้เช่าเวลา ร้อยละ 3.09 การแพร่ภาพออกอากาศของสถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทยช่อง 11 จะเห็นว่าเป็นรายการที่มาจากส่วนกลางมากกว่ารายการที่มาจากส่วนภูมิภาคทำให้การดำเนินงานของสถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทยช่อง 8 ลำปาง เป็นเป็นเครือข่ายของสถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย ช่อง 11

ดังนั้น การดำเนินงานของสถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทยช่อง 8 ลำปาง ในฐานะสื่อมวลชนส่วนภูมิภาคนั้น เป็นการดำเนินงานภายใต้นโยบายของกรมประชาสัมพันธ์ สังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี ซึ่งในการเปลี่ยนแปลงการดำเนินงานในเรื่องต่าง ๆ นั้น จะปฏิบัติตามเป้าหมายของรัฐบาลที่ต้องการให้สถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย ช่อง 8 ลำปาง เป็นเครื่องมือในการถ่ายทอดข่าวสาร เป็นกระบอกเสียงของรัฐบาลหรือต้องการให้เป็นสถานีวิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษา

ปัจจัยที่มีบทบาทในการดำเนินงานของสถานีวิจัยโทรทัศนแห่งประเทศไทย ช่อง 8 ลำปาง ใน
ฐานะสื่อมวลชนส่วนภูมิภาค

ในยุคของประชาสัมพันธ์เขต ลำปาง ปัจจัยภายใน คือ การบริหารและการดำเนินงาน ได้แก่ นโยบายจากส่วนกลาง ทำให้สถานีวิจัยโทรทัศนแห่งประเทศไทยช่อง 8 ลำปาง มีรายการทั้งที่มาจากส่วนกลางและรายการท้องถิ่น สำหรับผู้บริการสถานีสถานีวิจัยโทรทัศนแห่งประเทศไทย ช่อง8 ลำปาง สามารถที่จะตัดสินใจในการดำเนินงานเองได้ ส่วนปัจจัยความเป็นมืออาชีพนั้น ในยุคนี้มีบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถผลิตรายการโทรทัศนที่มีคุณภาพ เนื่องจากเป็นผู้ที่สำเร็จการศึกษาทางด้านนิเทศศาสตร์มาโดยตรง สำหรับปัจจัยเทคโนโลยีการแพร่ภาพออกอากาศ เนื่องจากในระยะแรกยังไม่มีอุปกรณ์ในการผลิตรายการที่มีคุณภาพเพียงพอ จึงต้องรับรายการที่ส่งมาจากส่วนกลาง ต่อมาในระยะหลังเมื่อได้รับอุปกรณ์ในการผลิตรายการมาแล้ว สถานีวิจัยโทรทัศนแห่งประเทศไทย ช่อง8 ลำปาง จึงได้ดำเนินการผลิตรายการเอง ส่วนปัจจัยงบประมาณนั้นจะเกี่ยวข้องกับผู้ที่มาเช่าเวลาในการแพร่ภาพออกอากาศ ซึ่งจะมาจากบริษัทห้างร้านจากส่วนกลางทั้งสิ้น เพราะมีอำนาจในการซื้อเวลามากกว่าคนในท้องถิ่น ปัจจัยภายนอก คือ ผู้อุปถัมภ์รายการจะมาจากส่วนกลางมากกว่าท้องถิ่น ปัจจัยความต้องการและความสนใจของผู้ชมรายการ พบว่า ประชาชนในท้องถิ่น มีความต้องการชมรายการจากส่วนกลางมากกว่ารายการที่ผลิตขึ้นในท้องถิ่น

ในยุคของประชาสัมพันธ์เขต2ลำปางปัจจัยที่มีบทบาทในการดำเนินงานของสถานีวิจัยโทรทัศนแห่งประเทศไทย ช่อง8ลำปาง ในยุคนี้คือปัจจัยภายใน ได้แก่ การบริหารงานและการดำเนินงาน ซึ่งเป็นนโยบายจากส่วนกลาง กำหนดว่าจะต้องให้บริการข่าวสารข้อมูลจากส่วนกลางมาแพร่ภาพออกอากาศมากกว่ารายการที่ผลิตขึ้นในท้องถิ่น และผู้บริหารสถานีไม่มีอำนาจในการตัดสินใจให้เช่าเวลา จะต้องได้รับความเห็นชอบจากส่วนกลางก่อน สำหรับปัจจัยความเป็นมืออาชีพ ในยุคนี้ มีบุคลากรในฝ่ายรายการที่จบการศึกษาทางด้านนิเทศศาสตร์มาโดยตรง เพียง 1 คน เท่านั้น ทำให้ไม่สามารถผลิตรายการในท้องถิ่นได้อย่างมีคุณภาพและประสิทธิภาพ และนอกจากนั้น ปัจจัยทางด้านงบประมาณก็มีส่วนทำให้ไม่สามารถผลิตรายการในท้องถิ่นได้ จำเป็นจะต้องนำเทปโทรทัศนซึ่งส่งมาจากส่วนกลางออกอากาศแทน เนื่องจากปัจจัยทางด้านเทคโนโลยีที่ก้าวหน้า และทันสมัยของส่วนกลาง ส่งผลให้รายการส่วนใหญ่ในยุคนี้เป็นรายการที่มาจากส่วนกลางเกือบทั้งสิ้น สำหรับปัจจัยภายนอก คือสถานีคู่แข่งชั้น ในยุคนี้ สถานีโทรทัศน์กองทัพบก ช่อง 5 และสถานีโทรทัศน์กองทัพบก ช่อง 7 ได้ขยายเครือข่ายมาทางภาคเหนือ และได้แบ่งส่วนผู้ชมรายการไปทำให้ผู้อุปถัมภ์รายการงดให้การสนับสนุนจึงทำให้ต้องให้ สถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 3เช่าเวลาออกอากาศ นอกจากนี้ยังมีปัจจัยการควบคุมทางกฎหมาย โดยมีกฎระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ มาเป็นตัวกำหนดใน

การผลิตรายการของสถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย ช่อง 8 ลำปาง ทำให้สถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย ช่อง 8 ลำปาง ขาดความคล่องตัว และไม่มีอิสระในการตัดสินใจ และปัจจัยความต้องการและความสนใจของผู้ชมรายการ พบว่า ผู้ชมรายการส่วนใหญ่ต้องการชมรายการที่มาจากส่วนกลางมากกว่า

ในยุคศูนย์ประชาสัมพันธ์เขต 3 ลำปาง ปัจจัยที่มีบทบาทในการดำเนินงานของสถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทยช่อง 8 ลำปาง คือ ปัจจัยภายใน ได้แก่ การบริหารและการดำเนินงาน ต้องรับนโยบายจากกรมประชาสัมพันธ์ ให้เป็นสถานีถ่ายทอดในเครือข่ายของสถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย ช่อง 11 จึงมีผลต่อการผลิตรายการของท้องถิ่นเป็นอย่างมาก แต่อย่างไรก็ตาม ก็ยังมีรายการที่สถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย ช่อง 8 ลำปาง ผลิตขึ้นเองอยู่บ้างเพียง ร้อยละ 17.52 ส่วนปัจจัยความเป็นมืออาชีพนั้น ในยุคนี้ก็ยังคงมีปัญหาคือ มีบุคลากรที่จบการศึกษาทางนิเทศศาสตร์น้อยมาก ไม่สามารถผลิตรายการได้เอง เป็นเพียงผู้ประสานงานและร่วมผลิตรายการ กับผู้จัดรายการของท้องถิ่นบางรายการเท่านั้น ปัจจัยทางด้านเทคโนโลยีในการแพร่ภาพออกอากาศ ในยุคนี้มีการถ่ายทอดสัญญาณผ่านดาวเทียมทั่วประเทศ จึงทำให้สถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย ช่อง 8 ลำปาง สามารถรับสัญญาณการถ่ายทอดรายการจากสถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย ช่อง 11 ตามนโยบายของกรมประชาสัมพันธ์ได้อย่างมีคุณภาพ จากปัจจัยทางด้านงบประมาณ รายได้ ที่สถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย ช่อง 8 ลำปาง ได้รับจากการเช่าเวลาของทางสถานีส่วนหนึ่งจะต้องนำส่งส่วนกลาง เพื่อนำไปสนับสนุนการดำเนินงานของสถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทยเขต ช่อง 11 ซึ่งไม่มีรายได้จากการขายโฆษณา ทำให้งบประมาณที่ได้รับของสถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย ช่อง 8 ลำปาง เพื่อมาผลิตรายการของท้องถิ่นน้อยลง สำหรับปัจจัยภายนอก ได้แก่คู่แข่งกัน ยุคนี้มีสถานีจากส่วนกลางที่ขยายเครือข่ายมายังเขตภาคเหนือตอนบนที่คู่แข่งกันเพิ่มขึ้นเป็น 4 สถานี ได้แก่สถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 3 อสมท. สถานีโทรทัศน์กองทัพบก ช่อง 5 สถานีวิทยุโทรทัศน์กองทัพบก ช่อง 7 และสถานีโทรทัศน์ ช่อง 9 อสมท. ซึ่งมีรายการที่น่าสนใจมากกว่า จึงทำให้แบ่งส่วนผู้ชมรายการไปจากสถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย ช่อง 8 ลำปางเกือบทั้งสิ้น และส่งผลกระทบต่อมาถึงปัจจัยผู้อุปถัมภ์รายการส่วนท้องถิ่นทำให้การสนับสนุนรายการของสถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย ช่อง 8 ลำปางเกือบทั้งสิ้น คงมีแต่ผู้อุปถัมภ์รายการจากส่วนกลางเท่านั้น และปัจจัยการควบคุมทางกฎหมายไม่ค่อยจะมีบทบาทต่อการผลิตรายการท้องถิ่นมากเท่าไร เพียงแต่มีการพิจารณาบทโทรทัศน์ก่อนที่จะทำการบันทึกเทปเท่านั้น และปัจจัยความต้องการและความสนใจของผู้ชมรายการประชาชน ในท้องถิ่นยังนิยมรายการที่มาจากส่วนกลางมากกว่ารายการของท้องถิ่นเหมือนกับ 2 ยุคที่ผ่านมา

บทบาทของสถานีวิทยุโทรทัศนแห่งประเทศไทย ช่อง 8 ลำปาง ในฐานะสื่อมวลชนเพื่อชุมชนท้องถิ่น

จากการศึกษา บทบาทของสถานีวิทยุโทรทัศนแห่งประเทศไทยช่อง 8 ลำปาง ตามแนวคิดการใช้สื่อมวลชน สำหรับชุมชนท้องถิ่น และแนวคิดรูปแบบการกระจายเสียงเพื่อชุมชน จะเห็นว่าการดำเนินงานในฐานะสื่อมวลชนเพื่อชุมชนท้องถิ่นของสถานีวิทยุโทรทัศนแห่งประเทศไทย ช่อง 8 ลำปาง จากการศึกษาเมื่อเปรียบเทียบกับแนวคิดการใช้สื่อมวลชนสำหรับชุมชน แสดงว่า บทบาทของสถานีวิทยุโทรทัศนแห่งประเทศไทย ช่อง 8 ลำปาง สามารถดำเนินงานตามบทบาทในฐานะสื่อมวลชนเพื่อชุมชนท้องถิ่น ได้เพียงบางส่วนเท่านั้น เนื่องจากรายการส่วนใหญ่ของ สถานีวิทยุโทรทัศนแห่งประเทศไทยช่อง 8 ลำปาง จะเป็นรายการที่มาจากส่วนกลาง รายการของท้องถิ่นมีสัดส่วนน้อยกว่ามาก ซึ่งสืบเนื่องมาจาก ปัจจัยในการดำเนินงานของสถานีวิทยุโทรทัศนแห่งประเทศไทย ช่อง 8 ลำปาง ที่ได้กล่าวไปแล้ว นอกจากนี้ รายการท้องถิ่นที่เข้าข่ายรูปแบบการแพร่ภาพออกอากาศเพื่อชุมชนท้องถิ่น ซึ่งเป็นรายการที่แพร่ภาพออกอากาศตั้งแต่ยุคแรก จนถึงปัจจุบัน คือ รายการละครขอพื้นเมือง รายการศิลปินหรรษา รายการวัฒนธรรมสัมพันธ์ และรายการนาฏศิลป์ดนตรีไทย นอกจากนี้ยังมีรายการที่มีการแพร่ภาพออกอากาศเพื่อชุมชนท้องถิ่นเพิ่มขึ้นมา คือรายการของตีประณศึกษา และรายการว.ค. หมู่เฮา ทั้งนี้ มีข้อสังเกตว่า รายการเหล่านี้ ส่วนใหญ่เป็นรายการที่ต้องสนองความต้องการของชุมชนในท้องถิ่น โดยเฉพาะในจังหวัดลำปางและเชียงใหม่ เนื่องจากผู้ผลิตรายการเป็นคนในจังหวัดลำปาง และบางรายการเป็นคนในจังหวัดเชียงใหม่ นอกจากนี้ รายการเหล่านี้ยังไม่แสวงหากำไร เนื่องจากเป็นรายการที่มาจากหน่วยงานราชการที่ต้องการประชาสัมพันธ์ผลงานของตน จากหน่วยงานเอกชนที่คำนึงถึงการตอบสนองความต้องการของท้องถิ่นในด้านความบันเทิงเกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรมประจำชาติ ตลอดจน สมาคม ชมรมต่าง ๆ ที่ต้องการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น โดยไม่มุ่งแสวงหากำไร อีกทั้งเนื้อหาของรายการยังเป็นเนื้อหาที่เกี่ยวกับท้องถิ่นโดยตรง ทั้งนี้ มุ่งที่จะให้การบริการด้านข่าวสาร การศึกษาและความบันเทิงแก่ชุมชนท้องถิ่น สำหรับคณะกรรมการผู้บริหารงานและผลิตรายการก็เป็นคนในชุมชนท้องถิ่นอีกด้วย ดังนั้น รายการเหล่านี้ จึงถือเป็นรายการที่แพร่ภาพออกอากาศเพื่อชุมชนในท้องถิ่นโดยแท้จริง ส่วนรายการที่เหลือนอกจากนี้ไม่เข้าข่ายรูปแบบการแพร่ภาพออกอากาศเพื่อชุมชนในท้องถิ่นเลย

อภิปรายผล

จากการศึกษาวิจัย ในเรื่องการศึกษาสถานีวิทยุโทรทัศนแห่งประเทศไทย ช่อง 8 ลำปาง ในฐานะสื่อมวลชนส่วนภูมิภาค มีข้อที่น่าสนใจและควรนำมาอภิปรายผล 4 ข้อ คือ

1. สถาบันสื่อมวลชนที่ดูแลสถานีวิทยุโทรทัศนแห่งประเทศไทย ช่อง 8 ลำปาง
2. ข่าวสารข้อมูลต่าง ๆ ในการแพร่ภาพออกอากาศ
3. สถานีวิทยุโทรทัศนแห่งประเทศไทย ช่อง 8 ลำปาง ในฐานะสื่อมวลชนส่วนภูมิภาค และสื่อมวลชนสำหรับชุมชนท้องถิ่น
4. ผู้ชมรายการของสถานีวิทยุโทรทัศนแห่งประเทศไทย ช่อง 8 ลำปาง

สถาบันสื่อมวลชนที่ดูแลสถานีวิทยุโทรทัศนแห่งประเทศไทย ช่อง 8 ลำปาง คือ กรมประชาสัมพันธ์ สำนักนายกรัฐมนตรี ซึ่งจะเป็นผู้กำหนดกฎเกณฑ์ในส่วนที่เกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ และจุดมุ่งหมายของสถานีวิทยุโทรทัศนแห่งประเทศไทย ช่อง 8 ลำปาง ต่อสังคม เนื่องจากสถานีวิทยุโทรทัศนแห่งประเทศไทย ช่อง 8 ลำปาง เป็นสื่อมวลชนที่รับนโยบายการบริหารและการดำเนินงานจากส่วนกลาง แต่สถานีวิทยุโทรทัศนแห่งประเทศไทย ช่อง 8 ลำปาง ตั้งอยู่ในส่วนภูมิภาค กฎเกณฑ์ที่กรมประชาสัมพันธ์ได้กำหนดบทบาทหน้าที่ให้สถานีวิทยุโทรทัศนแห่งประเทศไทย ช่อง 8 ลำปาง เป็นการกำหนดตามความต้องการของรัฐบาลในแต่ละยุคแต่ละสมัย กว่า 30 ปีที่ผ่านมา สถานีวิทยุโทรทัศนแห่งประเทศไทย ช่อง 8 ลำปาง ต้องดำเนินงานตามความต้องการรัฐบาล จนกระทั่งถึงปัจจุบัน สถานีวิทยุโทรทัศนแห่งประเทศไทย ช่อง 8 ลำปาง ยังหาความเป็นตัวเองยังไม่พบ ถ้าถามว่าทุกวันนี้สถานีวิทยุโทรทัศนแห่งประเทศไทย ช่อง 8 ลำปาง ดำเนินงานเพื่อใคร บางคนอาจจะตอบว่าทำเพื่อส่วนภูมิภาค เพราะว่าสถานีวิทยุโทรทัศนแห่งประเทศไทย ช่อง 8 ลำปาง ตั้งอยู่ในส่วนภูมิภาค หรือตอบว่าสถานีวิทยุโทรทัศนแห่งประเทศไทย ช่อง 8 ลำปาง ดำเนินงานเพื่อตอบสนองนโยบายของกรมประชาสัมพันธ์ ไม่มีใครตอบผิด หรือตอบถูก แต่เมื่อมองถึงความเป็นจริงแล้ว สื่อมวลชนของรัฐ ก็ต้องตอบสนองความต้องการของรัฐ ซึ่งก็แล้วแต่ว่าเป็นรัฐบาลชุดใด ต้องการให้นโยบายของสื่อมวลชนของรัฐดำเนินงานในรูปแบบใด ถ้าสมมติว่ามีรัฐบาลในยุคหนึ่งต้องการสนับสนุนให้สถานีวิทยุโทรทัศนแห่งประเทศไทย ช่อง 8 ลำปาง ดำเนินงานในฐานะสื่อมวลชนส่วนภูมิภาค และมีบทบาทเพื่อชุมชนในท้องถิ่นอย่างแท้จริงแล้ว ผู้วิจัยเชื่อว่า สถานีวิทยุโทรทัศนแห่งประเทศไทย ช่อง 8 ลำปาง จะกลายเป็นสื่อมวลชนเพื่อส่วนภูมิภาค และชุมชนท้องถิ่นได้อย่างแน่นอน ทั้งนี้ปัจจัยต่างๆ ที่มีบทบาทต่อการดำเนินงานของสถานีวิทยุโทรทัศนแห่งประเทศไทย ช่อง 8 ลำปาง จะไม่เกิดขึ้นแน่นอน นั่นคือกรณีที่สถานีวิทยุโทรทัศน

แห่งประเทศไทย ช่อง 8 ลำปาง จะดำรงอยู่ในฐานะสื่อมวลชนส่วนภูมิภาคและเป็นสื่อมวลชนสำหรับชุมชนท้องถิ่นได้อย่างแท้จริงนั้น จะขึ้นอยู่กับการตัดสินใจและการสนับสนุนของรัฐบาลนั่นเอง

ข่าวสาร ข้อมูลต่าง ๆ (Message) คือรายการต่าง ๆ ที่แพร่ภาพออกอากาศทางสถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย ช่อง 8 ลำปาง ซึ่งมีทั้งรายการที่มาจากส่วนกลางและรายการของท้องถิ่น เมื่อเปรียบเทียบสัดส่วนแล้วพบว่ารายการที่มาจากส่วนกลางมีสัดส่วนรายการมากกว่ารายการของท้องถิ่น ทั้ง ๆ ที่ไม่น่าจะเป็นไปได้ สำหรับสื่อมวลชนที่อยู่ในส่วนภูมิภาคกลับมีรายการที่มาจากส่วนกลางมากกว่ารายการของท้องถิ่น เมื่อเปรียบเทียบกับสถานีโทรทัศน์อื่นๆ ที่อยู่ในส่วนกลางและขยายเครือข่ายมาตั้งอยู่ในส่วนภูมิภาค สถานีวิทยุโทรทัศน์ช่องอื่น ๆ ได้พยายามที่จะแพร่ภาพออกอากาศข่าวสารข้อมูลต่าง ๆ ของส่วนภูมิภาคและของท้องถิ่น ทั้งโดยการรายงานสด รายงานถ่ายทอดผ่านสัญญาณดาวเทียม และถ่ายเทปโทรทัศน์ หรือวีดีโอ เพื่อนำไปแพร่ภาพออกอากาศทางสถานีโทรทัศน์ในส่วนกลาง ซึ่งเป็นการทำให้ข่าวสารจากส่วนภูมิภาคหรือท้องถิ่นไหลเวียนกลับไปยังส่วนกลางบ้างไม่ใช่มิแต่รายการที่เกิดจากระบบเครือข่ายของการสื่อสาร ที่เป็นไปในลักษณะกระจายข่าวสารจากส่วนกลางออกไปยังส่วนภูมิภาคอย่างเดียว โดยที่ข่าวสารจากส่วนภูมิภาคจะมีโอกาสเผยแพร่ น้อย ซึ่งทำให้ประชาชนในส่วนภูมิภาคถูกรองอำด้วยข่าวสารจากส่วนกลาง ซึ่งนอกจากจะไม่ได้รับประโยชน์จากข่าวสารเต็มที่แล้ว ยังมีสภาพที่ไม่เข้าใจสภาพที่แท้จริงของตนเอง เพราะได้รับความรู้ ทักษะ และค่านิยมที่ไม่สอดคล้องกับสภาพสังคมตามความเป็นจริงที่ควรได้รับ นอกจากนี้ หากจะพิจารณาถึงในแง่สังคมข่าวสารแล้ว คนส่วนกลางกับคนส่วนภูมิภาคต่างอยู่ในสังคมข่าวสารที่แตกต่างกันและต่างก็มีความจำเป็นที่จะต้องได้รับข่าวสารของตนอย่างเพียงพอ ดังนั้น การที่สื่อมวลชนที่อยู่ในท้องถิ่น เช่น สถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย ช่อง 8 ลำปาง ถูกครอบงำและใช้ประโยชน์เพื่อการเผยแพร่ข่าวสารจากส่วนกลางเพิ่มมากขึ้นเท่าใดโอกาสที่สถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทยช่อง 8 ลำปาง จะเผยแพร่ข่าวสารท้องถิ่น เพื่อรับใช้คนในท้องถิ่นก็ลดน้อยลงเป็นลำดับ เช่น สถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย ช่อง 8 ลำปาง ในยุคปัจจุบันนี้ ที่กลายเป็นสถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย ช่อง 11 ลำปาง (พ.ศ.2537) ไปโดยที่ไม่มีโอกาสเป็นสื่อมวลชนเพื่อส่วนภูมิภาคและเพื่อชุมชนท้องถิ่นได้เลย

สถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย ช่อง 8 ลำปาง คือสื่อมวลชน(Mass medium) ที่ต้องการอยู่ในฐานะสื่อมวลชนส่วนภูมิภาค (Regional mass medium) และต้องการแสดงบทบาทสื่อมวลชนสำหรับชุมชนท้องถิ่น (Community mass media) ตามสถานภาพที่ตัวเองควรจะเป็น โดยการอาศัยความร่วมมือของคนในพื้นที่ที่เกี่ยวข้องมากกว่าอาศัยคนที่มาจากส่วนกลางหรือมาจากพื้นที่อื่นในการวางแผนการใช้สื่อมวลชน และไม่ต้องการให้

ส่วนกลางขยายอิทธิพลในสภาพเครือข่าย (Network) เข้ามาครอบงำสถานีวิทยุโทรทัศนแห่งประเทศไทย ช่อง 8 ลำปางได้ สถานีวิทยุโทรทัศนแห่งประเทศไทย ช่อง 8 ลำปาง มีความต้องการที่จะแลกเปลี่ยนข่าวสารระหว่างส่วนภูมิภาค และส่วนกลาง เพื่อเป็นการสร้างความสมดุขยของข่าวสารระหว่างส่วนกลางกับส่วนภูมิภาคได้ดี ในเรื่องของการเสนอเนื้อหาข่าวสารต้องการเสนอเนื้อหาข่าวสาร ที่เป็นข้อคิดเห็น ความเห็นทั้งสองด้านคือด้านบวกและด้านลบ เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมกับผู้รับสาร และความต้องการที่สถานีวิทยุโทรทัศนแห่งประเทศไทย ช่อง 8 ลำปาง จะต้องทำอย่างยั้งก็คือ การเป็นผู้ที่เข้าใจแนวนโยบายการพัฒนาท้องถิ่นของตนเองเป็นอย่างดี และควรประสานงานกับหน่วยงานที่รับผิดชอบอยู่เสมอ จะไม่มีการนั่งคิดเองเขียนเองโดยไม่ทราบข้อเท็จจริง ซึ่งการไปสู่เป้าหมายตรงนี้จะต้องมีการพัฒนาบุคลากรของสถานีวิทยุโทรทัศนแห่งประเทศไทย ช่อง 8 ลำปาง ความคู่ไปด้วย ผู้บริหารสถานีวิทยุโทรทัศนแห่งประเทศไทย ช่อง 8 ลำปาง ควรจะจัดส่งบุคลากรของหน่วยงานในฝ่ายรายการที่ยังไม่มีคุณวุฒิด้านสื่อสารมวลชนหรือนิเทศศาสตร์เข้ารับการอบรม โดยขอความร่วมมือไปยังภาคต่าง ๆ ในท้องถิ่นที่ได้สอนวิชาสื่อสารมวลชน สาขาวิชาวิทยุโทรทัศน อาทิ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เป็นต้น เพื่อเป็นการเพิ่มพูนความรู้ความสามารถให้เป็นบุคลากรที่มีคุณสมบัติในการดำเนินงานให้มีคุณภาพ และประสิทธิภาพมากขึ้น ในการพัฒนาบุคลากรเป็นการแก้ปัญหาบุคลากรขาดแคลนประการหนึ่ง ยังมีปัญหาอีกประเด็นเกี่ยวกับบุคลากรคือ การติดอยู่กับระบบราชการ (ระบบอาวุโส) ซึ่งเป็นการยากที่จะแก้ไข แต่ผู้บริหารต้องเปิดใจให้กว้าง เพื่อเป็นการป้องกันไม่ให้บุคลากรที่มีความรู้ความสามารถเสียกำลังใจโยกย้าย หรือลาออกเพื่อไปทำงานที่ตนเองรักและถนัด ทำให้สถานีวิทยุโทรทัศนแห่งประเทศไทย ช่อง 8 ลำปาง ต้องเสียบุคลากรไปอย่างน่าเสียดาย

ผู้ชมรายการของสถานีวิทยุโทรทัศนแห่งประเทศไทย ช่อง 8 ลำปาง (Audience) คือ ประชาชนกลุ่มเป้าหมายที่อยู่ในพื้นที่ความรับผิดชอบในการแพร่ภาพออกอากาศของสถานีวิทยุโทรทัศนแห่งประเทศไทย ช่อง 8 ลำปาง ทั้งนี้ สถานีวิทยุโทรทัศนแห่งประเทศไทย ช่อง 8 ลำปาง ได้มีการเปลี่ยนแปลงเขตพื้นที่รับผิดชอบในการแพร่ภาพออกอากาศจากที่เคยรับผิดชอบในเขตภาคเหนือทั้งหมด กลายเป็นรับผิดชอบเพียง 8 จังหวัดภาคเหนือตอนบน ทำให้ผู้ชมรายการของสถานีวิทยุโทรทัศนแห่งประเทศไทยช่อง 8 ลำปาง ลดลงน้อยกว่าเดิม เนื่องจากปรกติผู้ชมรายการก็น้อยอยู่แล้วเนื่องจากปัจจัยต่าง ๆ ที่กล่าวไปแล้ว นอกจากนี้การเป็นเครือข่ายของสถานีวิทยุโทรทัศนแห่งประเทศไทย ช่อง 11 ซึ่งตอบสนองความต้องการเฉพาะกลุ่ม ทำให้ผู้ชมรายการยิ่งลดลงมากกว่าเดิม

สำหรับการแก้ปัญหา เรื่องการทำให้ผู้ชมรายการกลับเข้ามามีส่วนร่วมกับทางสถานี และกลับมารับชมรายการของสถานีวิทยุโทรทัศนแห่งประเทศไทย ช่อง 8 ลำปาง ผู้บริหาร

ควรจะได้มีการพิจารณาปรับปรุงรายการของสถานีวิทยุโทรทัศนแห่งประเทศไทย ช่อง 11 ให้สอดคล้องกับชุมชนท้องถิ่น เนื่องจากรายการที่ถ่ายทอดสัญญาณมาให้สถานีวิทยุโทรทัศนแห่งประเทศไทย ช่อง 8 ลำปาง มีลักษณะคล้ายกับยึดเยียดให้ผู้ชมต้องรับชมโดยไม่มีสิทธิที่จะปฏิเสธ จึงทำให้ผู้ชมรายการที่มีโอกาสเลือกชมรายการที่ตนเองชอบจากสถานีวิทยุโทรทัศนช่องอื่น ๆ แทน ไม่เปิดรับชมรายการจากสถานีวิทยุโทรทัศนแห่งประเทศไทย ช่อง 8 ลำปาง แท้ที่จริงแล้วรายการที่ผู้ชมได้รับชมจากสถานีวิทยุโทรทัศนช่องอื่น ๆ นั้น อาจจะไม่ใช่รายการที่ผู้ชมในท้องถิ่นต้องการชมอย่างแท้จริงก็เป็นไปได้ ดังนั้น จึงเป็นโอกาสที่ดีของสถานีวิทยุโทรทัศนแห่งประเทศไทยช่อง 8 ลำปาง ที่จะต้องมีการปรับปรุงรายการให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้ชมรายการในท้องถิ่นได้ ทั้งนี้ เพื่อให้ทราบความต้องการและความสนใจของผู้ชมรายการ ควรจะมีการประเมินผลโดยจัดให้มีการประเมินผลอย่างมีระบบเพื่อทราบความต้องการของผู้ชมในท้องถิ่นอย่างแท้จริงว่ามีความต้องการชมรายการประเภทใด เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการผลิตรายการเพื่อชุมชนท้องถิ่นให้มีประสิทธิภาพ และตรงกับกลุ่มเป้าหมาย

ข้อเสนอแนะ

1. กิจกรรมของสถานีวิทยุโทรทัศนแห่งประเทศไทย ช่อง 8 ลำปางนั้น ส่วนกลางเป็นผู้กำหนดการดำเนินงานทั้งหมด ถ้าหากว่าสถานีวิทยุโทรทัศนแห่งประเทศไทย ช่อง 8 ลำปางได้รับการสนับสนุนนโยบายจากกรมประชาสัมพันธ์ อีกทั้งมีนโยบายที่ชัดเจนในการบริหารงาน และการดำเนินงานของสถานีวิทยุโทรทัศนแห่งประเทศไทย ช่อง 8 ลำปาง ก็จะทำให้มีการผลิตรายการเพื่อชุมชนท้องถิ่นมากขึ้น ซึ่งจะทำให้สถานีวิทยุโทรทัศนแห่งประเทศไทย ช่อง 8 ลำปางเป็นสื่อมวลชนเพื่อชุมชนในท้องถิ่น
2. นโยบายในเรื่องการพิจารณาการผลิตรายการ ของสถานีวิทยุโทรทัศนแห่งประเทศไทย ช่อง 8 ลำปาง ควรจะขึ้นอยู่กับผู้อำนวยการศูนย์ประชาสัมพันธ์เขต 3 ลำปาง เป็นผู้พิจารณาร่วมกับชุมชนในท้องถิ่น
3. แผนผังรายการควรจะมาจากชุมชนในท้องถิ่นเป็นผู้กำหนด เพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น เนื่องจากคนในพื้นที่ที่มีความเข้าใจในความต้องการและความสนใจของผู้ชมรายการในชุมชนท้องถิ่นได้ดีกว่า

4. ในการผลิตรายการควรรำพึงถึงทรัพยากรในท้องถิ่นภูมิปัญญาของคนในชุมชนท้องถิ่นและสื่อมวลชนในท้องถิ่น เพื่อนำมาประยุกต์ใช้ให้ทันสมัย และตอบสนองความต้องการของชุมชนท้องถิ่น

5. สื่อมวลชนในท้องถิ่น น่าจะเป็นผู้ที่มีอำนาจในการต่อรองกับสื่อมวลชนในส่วนกลางได้ เช่น ข่าวที่สำคัญของท้องถิ่นน่าจะมีผลสำคัญกว่าข่าวจากส่วนกลาง

6. ควรส่งเสริมหรือสอดแทรก โดยการดัดแปลงการผลิตรายการให้นำสนใจยิ่งขึ้น และให้เนื้อหาสาระที่เป็นความรู้ ที่เอื้อประโยชน์แก่การดำรงชีวิตของประชาชนในส่วนภูมิภาค เพราะว่าผลจากการศึกษาการใช้สื่อมวลชนประเภทโทรทัศน์นี้ สามารถเอื้ออำนวยต่อประโยชน์ต่อชุมชนได้มากที่สุด ถ้าใช้สื่อมวลชนประเภทนี้ให้เหมาะกับฐานะของสื่อมวลชน

7. ควรปรับโครงสร้างของการจัดองค์กรขึ้นใหม่ โดยให้ข้าราชการในพื้นที่เป็นผู้กำหนดโครงสร้างและการดำเนินงาน ในการผลิตรายการเพื่อตอบสนองความต้องการของชุมชน

8. รูปแบบรายการบันเทิงเพื่อประชาชนในส่วนภูมิภาคและในส่วนท้องถิ่นนั้น ทางสถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทยช่อง 8 ลำปาง และประชาชนผู้สนใจรายการบันเทิงควรจะเป็นผู้จัดรายการบันเทิงขึ้นที่สถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทยช่อง 8 ลำปาง โดยต้องผลิตรายการเอง และใช้รายการบันเทิงเป็นตัวนำในเรื่องของรายการส่วนภูมิภาคและท้องถิ่น

9. รายการข่าวท้องถิ่น ต้องทันสมัย ทันเหตุการณ์ ฉับไว จึงจะสามารถแข่งขันกับสถานีโทรทัศน์ช่องอื่น ๆ ได้ โดยเฉพาะควรจะมีการสนับสนุนเรื่องงบประมาณในการผลิตรายการ

ข้อเสนอแนะการวิจัยในอนาคต

1. ควรจะมีการศึกษาวิจัยการทดลองผลิตรายการแพรร่าภาพออกอากาศ สำหรับชุมชนท้องถิ่น เพื่อศึกษาความเป็นไปได้ในการผลิตรายการเพื่อตอบสนองความต้องการของท้องถิ่น

2. ควรจะมีการศึกษาแนวทางการใช้วิทยุโทรทัศน์ในลักษณะสื่อเพื่อการพัฒนาชุมชน
ในท้องถิ่น

3. ควรจะมีการศึกษาวิจัยการจัดแผนผังรายการโดยชุมชนในท้องถิ่น เพื่อคอบ
สนองความต้องการของชุมชนท้องถิ่น

ศูนย์วิทยุทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย